

Financiële verantwoording

Bedrijfsvoeringsmededeling

De directie is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van de Koninklijke Bibliotheek (KB) en legt hierover verantwoording af. De bedrijfsvoering in brede zin betreft zowel de bibliotheek- ofwel primaire activiteiten als de faciliterende ofwel secundaire activiteiten. De bedrijfsvoering is gericht op het realiseren van het KB-beleid en op een goede sturing en beheersing van de processen daarbij. De KB heeft hiertoe een goed werkend systeem van interne besturing, planning en control ontwikkeld.

De doelstellingen voor 2008, het derde jaar van onze beleidsperiode 2006-2009, zijn grotendeels gehaald. De grote programma's en projecten, zoals het landelijke conserveringsprogramma Metamorfoze, het onderzoeksprogramma Digitale Duurzaamheid, het digitaliseringsprogramma Het Geheugen van Nederland en de projecten Staten-Generaal Digitaal en Databank Digitale Dagbladen draaien volop. De voor opslag en beschikbaarstelling van deze digitale bestanden noodzakelijke capaciteit baart de directie zorg. Daar waar de fysieke collecties op volwaardige en efficiënte wijze in de depotruimtes van het KB-gebouw worden opgeslagen, ontbreken voor het digitale magazijn nog de faciliteiten. Het ministerie van OCW is op de hoogte gebracht van het hiervoor benodigde structurele bedrag.

De KB is een zelfstandig bestuursorgaan dat grote prioriteit toekent aan beheersing van de bedrijfslasten. Een belangrijk onderdeel van deze lasten vormt de post huisvesting. Jarenlang ontbrak een structurele compensatie voor de aanzienlijke huurindexatie door de Rijksgebouwendienst in de rijksbijdrage van het ministerie van OCW. Hierdoor was voor de KB een groot financieel probleem ontstaan. De minister van OCW heeft dit probleem erkend en verhoogde in 2008 het huisvestingsbudget van de KB structureel. Hierdoor blijft de taak van de KB als beheerder van het gehele complex, waarin naast het RKD en het Letterkundig Museum ook een twintigtal kleinere instituten is gehuisvest, goed uitvoerbaar.

Het boekjaar 2008 is met een positief exploitatiesaldo afgesloten. Het overgrote deel van het positieve resultaat is toegevoegd aan de bestemmingsreserve huisvesting. In 2009 zullen nieuwe door OCW opgestelde richtlijnen voor de jaarverslaglegging van kracht worden. Dit betekent onder meer dat in de volgende jaarrekening, die over 2009, het Fonds Koopman en de geaffilieerde instellingen (IISG, IFLA en BL) niet langer in de cijfers verantwoord zullen worden.

Wij zijn als directie overtuigd van de effectiviteit van ons systeem van interne besturing. Het tijdig uitvoeren van nieuwe taken is mogelijk door het regelmatig herschikken van de vaste formatie van de KB. Deze formatie is al jarenlang op hetzelfde niveau gebleven. De organisatie van lijn- en stafafdelingen wordt met regelmaat aangepast aan de recente ontwikkelingen in het informatieveld. Door middel van maandelijkse indicatoren en productiecijfers zijn we in staat de effectiviteit van onze werkprocessen te toetsen. Naar onze mening is de jaarverantwoording deugdelijk en is de geldende wet- en regelgeving nageleefd.

Den Haag, 28 april 2009

Dr. M.P. Bossenbroek

Waarnemend Algemeen directeur

Jaarrekening KB 2008

Balans per 31 december 2008

Na resultaat-bestemming
in duizenden euro's

Activa	31 december 2008	31 december 2007
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Inventaris en apparatuur ¹	6.002	6.361
Collectie	pm	pm
Financiële vaste activa		
Deelnemingen en overige financiële vaste activa ²	2.041	2.434
	8.043	8.794
Vlottende activa		
Debiteuren	809	868
Overige vorderingen en overlopende activa ³	1.159	887
Liquide middelen ⁴	26.455	15.852
	28.424	17.606
Totaal activa	36.467	26.401

Passiva	31 december 2008	31 december 2007
Eigen vermogen		
Algemene reserve ⁵	3.160	3.080
Bestemmingsfonds huisvesting ⁶	2.426	0
Bestemmingsfonds Koopman ²	2.041	2.314
	7.627	5.394
Voorzieningen		
Ingegane wachtgeldverplichtingen ⁷	242	201
Uitgestelde beloning ambtsjubilea ⁷	154	148
	396	350
Kortlopende schulden		
Crediteuren	2.462	2.561
Overige schulden en overlopende passiva ⁸	13.562	9.769
Saldo lopende projecten ⁹	12.420	8.328
	28.444	20.657
Totaal passiva	36.467	26.401

De noten verwijzen naar de toelichting op de balans.

Winst- en verliesrekening over 2008

in duizenden euro's

	2008		2007	
	realisatie	begroting	realisatie	begroting
Baten				
Rijksbijdrage OCW	38.261	35.877	35.539	34.656
Rijksbijdrage OCW projectgelden	6.840	6.840	6.840	6.840
Rijksbijdrage OCW geaffilieerde instellingen*	492	480	480	472
Derde Geldstroom	3.140	4.640	6.973	4.640
Overige baten	909	703	667	578
Rentebaten	1.121	550	743	450
	50.764	49.090	51.241	47.636
Lasten				
Personeelkosten	19.134	17.151	17.706	17.182
Afschrijvingen op vaste activa	1.111	1.300	1.400	1.640
Overige bedrijfskosten*	28.012	30.639	34.956	31.314
	48.258	49.090	54.062	50.136
Resultaat uit normale bedrijfsvoering	2.506	0	-2.821	-2.500
Baten Fonds Koopman	119	0	107	0
Lasten Fonds Koopman	-392	0	-162	0
Resultaat	2.234	0	-2.877	-2.500
Verwerking resultaat				
Algemene reserve	80	0	-288	0
Bestemmingsfonds huisvesting	2.426	0	-2.533	-2.500
Bestemmingsfonds Koopman	-273	0	-56	0
	2.234	0	-2.877	-2.500

* 2007 cijfers aangepast voor vergelijkingsdoeleinden

Kasstroomoverzicht over 2008

in duizenden euro's

	2008	2007
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatiesaldo	2.234	-2.877
Afschrijvingen en desinvesteringen	1.111	1.400
Mutatie werkkapitaal		
- Vorderingen	-214	245
- Schulden	3.694	1.621
- Saldo lopende projecten	4.092	3.611
Mutatie voorzieningen	47	-127
	10.963	3.874
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Materiële vaste activa	-752	-1.551
Financiële vaste activa	393	56
	-360	-1.495
Mutatie liquide middelen	10.603	2.378
Liquide middelen begin boekjaar	15.852	13.474
Liquide middelen ultimo boekjaar	26.455	15.852
	10.603	2.378

Toelichting op de jaarrekening 2008

De Koninklijke Bibliotheek (KB) heeft de rechtspersoonlijkheid van een zelfstandig bestuursorgaan. In de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHO) is bepaald dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap richtlijnen kan geven tot in de inrichting van begroting en jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de meest recente versie (uit 1999) van deze richtlijnen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Consolidatie Deelnemingen worden geconsolideerd indien dit voor het geven van een getrouw beeld van omvang en samenstelling van het totale vermogen en resultaat van de instelling noodzakelijk is. Deelnemingen die op grond van het hiervoor vermelde niet worden geconsolideerd, worden verwerkt onder de financiële vaste activa. Deelnemingen worden gewaardeerd op netto-vermogenswaarde.

Materiële vaste activa De bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd op aanschafprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen. Aanschaffingen worden geactiveerd vanaf € 680. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur. De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd: 5% (bibliotheekinrichting), 10% (meubilair), 20% (apparatuur en centrale systemen) en 33,3% (decentrale systemen).

Collectie De collectie van de KB, die feitelijk het meest waardevolle activum van de organisatie vormt, is pro memorie opgenomen, gezien de bijzondere aard en onvervangbaarheid ervan. Kosten van verwerving en onderhoud van stukken worden verantwoord in de winst- en verliesrekening van het betreffende jaar.

Vorderingen Vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van een voorziening van oninbaarheid.

Voorzieningen De KB heeft voorzieningen getroffen betreffende de ingegane wachtgeldverplichtingen en uitgestelde beloningen vanwege ambtsjubilea. De voorzieningen zijn gewaardeerd op nominale waarde.

Saldo lopende projecten Onder saldo lopende projecten zijn opgenomen ontvangen projectgelden waar tegenover een specifieke bestedingsverplichting bestaat, die gebaseerd is op externe contractuele verplichtingen. Projecten zijn gewaardeerd op direct toerekenbare kosten en aan overige instanties toegezegde gelden. Op de geactiveerde kosten zijn de ontvangen subsidiegelden in mindering gebracht. Na realisatie van een project wordt het saldo van de baten en lasten verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Rijksbijdrage Onder de rijksbijdrage wordt de jaarlijkse rijksbijdrage van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap verstaan.

Kasstroomoverzicht Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode.

Pensioenkosten De pensioenregeling van de Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP is een zogenoemde toegezegde pensioenregeling. De KB betaalt een jaarlijks vast te stellen premie aan het fonds en er bestaat geen verplichting tot het betalen van aanvullende bijdragen indien er sprake is van een tekort bij het fonds anders dan een hogere toekomstige premie. Het actuariële risico, inclusief het beleggersrisico, ligt niet bij de KB. De indexatie van pensioenen is, zowel formeel als feitelijk, voorwaardelijk en is afhankelijk van of er voldoende middelen in het pensioenfonds zijn. De KB is niet verplicht bij te betalen voor indexatie van de uitkeringen. Indien een overschot of tekort in het fonds van invloed is op de toekomstige door de KB te betalen premies, informeert het ABP de KB door middel van kwartaalberichten, het jaarverslag en de jaarlijkse bekendmaking van premies en franchises. De mogelijke gevolgen voor de KB zijn niet anders dan een verlaging of een verhoging van toekomstig te betalen premies. De feitelijke premieverhoging of -verlaging voor de KB kan ook beïnvloed worden door een wijziging in de pensioenbijdrage die bij de werknemer geïnd wordt. Gezien het bovenstaande is deze pensioenregeling in de jaarrekening verwerkt als een *toegezegde bijdrage regeling*.

Toelichting op de balans

in duizenden euro's

VASTE ACTIVA

De specificatie van de post *materiële vaste activa* is als volgt:

1. Materiële vaste activa

Inventaris en apparatuur	2008	2007
Stand per begin boekjaar		
Historische kostprijs	20.416	21.484
Cumulatieve afschrijvingen	-14.055	-15.274
Boekwaarde	6.361	6.210
Mutaties in de boekwaarde		
Investerings	752	1.551
Desinvesterings	0	-17
Afschrijvingen	-1.111	-1.383
Saldo	-358	151
Stand per ultimo boekjaar		
Historische kostprijs	20.071	20.416
Cumulatieve afschrijvingen	-14.069	-14.055
Boekwaarde	6.002	6.361

Onder materiële vaste activa zijn geen activa opgenomen waarvan de beschikbaarheid berust op een beperkt genotsrecht zoals erfpacht- en opstalrecht of huurkoop c.q. financieringshuur. De gebouwen en terreinen die de huisvesting van de KB vormen zijn geen eigendom. De met de huisvesting samenhangende kosten van onderhoud zijn echter voor rekening van de gebruiker. Hiervoor is in de rijksbijdrage een vergoeding voorzien. De investeringen hebben betrekking op bibliotheek- en kantoorinrichting en IT-apparatuur.

De specificatie van de post *financiële vaste activa* is als volgt:

2. Financiële vaste activa

Deelnemingen en overige financiële vaste activa	31 december 2008	31 december 2007
Strata Preservation NV	0	120
Fonds Koopman	2.041	2.314
Totaal	2.041	2.434

Strata Preservation NV Strata Preservation NV, een bedrijf in microverfilming en digitalisering dat door de KB en OCLC Inc. in 2002 was opgericht, is in januari 2008 verkocht. Het restant van de aan Strata verstrekte lening is afgelost.

Fonds Koopman Het Fonds Anny Antoine / Louis Koopman betreft een legaat van dr. J.L. Koopman en heeft ten doel het in stand houden en aanvullen van zijn nalatenschap. Alle lasten, verplichtingen, rechten en goederen die deel uitmaken van het Fonds Koopman zijn door het ministerie van OCW in het jaar 1995 overgedragen aan de KB (brief OWB-I-95009700 d.d. 12 mei 1995). Het Fonds Koopman is opgenomen in de jaarrekening van de KB, op de balans als 'financiële vaste activa' en 'eigen vermogen' en in de winst- en verliesrekening als separaat resultaat. De effecten van het Fonds worden gewaardeerd op marktwaarde ultimo boekjaar. Het Fonds heeft een eigen bestuur. Uit de baten wordt een collectie Franse belletristiek verworven en onderhouden. De KB heeft geen vrije beschikking over de middelen van het Fonds.

Het bestuur van het Fonds Koopman bestond op 31 december 2008 uit de volgende personen:

Dr. M.P. Bossenbroek, voorzitter

Mw. drs. M. Jacobs-de Ligter, secretaris

L. Kroon, penningmeester

Mw. dr. E.S. van Eijck van Heslinga, lid

Het financiële vaste activum Fonds Koopman is als volgt samengesteld:

Financieel vaste activum Fonds Koopman	31 december 2008	31 december 2007
Effecten	1.938	2.201
Saldo vorderingen en nog te betalen bedragen	31	43
Liquide middelen	72	70
	2.041	2.314

Het verloop van het Fonds Koopman is als volgt:

Verloopstaat Fonds Koopman	2008	2007
Stand begin boekjaar	2.314	2.369
Baten		
Couponrente en dividenden	118	105
Interest	1	1
Mutatie waardeverschillen effecten	-296	-98
	-177	9
Lasten		
Personele lasten	8	-4
Overige bedrijfslasten	21	11
Aankoop en onderhoud collectie	66	57
	95	64
Stand ultimo boekjaar	2.041	2.314

De kredietcrisis van 2008 is niet onopgemerkt voorbijgegaan aan het Fonds Koopman. De waarde van de aandelen van het Fonds was op 31 december 2008 nog maar 63% van die van 31 december 2007. De effecten van het Fonds bestonden op 31 december 2008 uit aandelen (28%) en obligaties (72%).

VLOTTENDE ACTIVA

De specificatie van de post overige *vorderingen en overlopende activa* is als volgt:

3. Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2008	31 december 2007
Vooruitbetaalde bedragen	914	647
Nog te ontvangen bedragen	235	232
Voorschotten	10	8
	1.159	887

De specificatie van de post *liquide middelen* is als volgt:

4. Liquide middelen

	31 december 2008	31 december 2007
Kas	12	24
Bank- en girorekeningen	26.443	15.828
	26.455	15.852

De KB participeert in het geïntegreerd middelenbeheer (schatkistbankieren) van het ministerie van Financiën. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de KB.

EIGEN VERMOGEN

De specificatie van de post *eigen vermogen* is als volgt:

5. Algemene reserve

	31 december 2008	31 december 2007
Stand begin boekjaar	3.080	3.368
Mutatie	80	-288
Stand ultimo boekjaar	3.160	3.080

Het exploitatiesaldo uit normale bedrijfsvoering 2008 is toegevoegd aan de algemene reserve.

6. Bestemmingsfonds huisvesting

	31 december 2008	31 december 2007
Stand begin boekjaar	0	2.533
Mutatie	2.426	-2.533
Stand ultimo boekjaar	2.426	0

Het bestemmingsfonds huisvesting is in 2001 gevormd uit vooruitontvangen bedragen in de rijksbijdrage, die onder het huisvestingsbudget vielen. Deze bedragen zijn bedoeld voor instandhouding van en groot onderhoud aan het KB-gebouw. In het boekjaar 2007 werd het fonds tot nul gereduceerd.

In 2008 werd aan de KB een structurele verhoging van het onderdeel huisvestingskosten in de rijksbijdrage toegekend. Dit bedrag diende ter compensatie van de onvolledig vergoede indexatie van door de RGD berekende huur. Het in de jaren 2001-2007 niet gecompenseerde bedrag van € 2.426.000 wordt per 31 december 2008 gedoteerd aan het bestemmingsfonds huisvesting.

Voor een specificatie van de post bestemmingsfonds Koopman wordt verwezen naar de toelichting onder financiële vaste activa.

VOORZIENINGEN

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

7. Voorzieningen

	2008		2007	
	ingegane wachtgeld- verplichtingen	uitgestelde beloningen ambtsjubilea	ingegane wachtgeld- verplichtingen	uitgestelde beloningen ambtsjubilea
Stand begin boekjaar	201	148	297	180
Onttrekkingen	-129	0	-227	0
Dotaties	169	6	131	0
Vrijval	0	0	0	-31
Stand ultimo boekjaar	242	154	201	148

De kosten voor wachtgeld in 2008 (een bedrag van € 129.000) zijn ten laste van de voorziening gebracht. De totale wachtgeldverplichting voor voormalige medewerkers die per 31 december 2008 in de wachtgeldregeling vielen bedraagt € 242.000. Het aantal wachtgelders bedroeg op die datum acht (2007: vier).

De uitgestelde personeelsbeloningen inzake ambtsjubilea zijn als gevolg van een stelselwijziging per 31 december 2005 ondergebracht in een voorziening. De stand van deze voorziening op 31 december 2008 bedraagt € 154.000.

KORTLOPENDE SCHULDEN

De specificatie van de post *overige schulden en overlopende passiva* is als volgt:

8. Overige schulden en overlopende passiva

	31 december 2008	31 december 2007
Transitoria personele kosten	1.103	1.001
Schulden inzake belastingen en sociale premies	784	698
Vooruitontvangen bedragen	1	1
Transitorium landelijke projecten	11.340	7.940
Overige overlopende passiva	333	129
	13.562	9.769

Het transitorium landelijke projecten is als volgt samengesteld:

	31 december 2008	31 december 2007
Transitorium landelijke projecten		
- Nationaal programma Metamorfoze	7.994	5.254
- Nationaal programma Geheugen van Nederland	2.814	2.155
- Onderzoeksprogramma Digitale Duurzaamheid	532	532
	11.340	7.940

Het verloop van het transitorium landelijke projecten is als volgt:

	2008	2007
Verloopstaat transitorium landelijke projecten		
Stand begin boekjaar	7.940	4.465
Ontvangen subsidies landelijke projecten	7.020	5.355
Uitgekeerde subsidies landelijke projecten	-3.620	-1.880
Stand ultimo boekjaar	11.340	7.940

In deze post zijn de bedragen opgenomen die in het kader van de landelijke programma's Metamorfoze (conservering) en Het Geheugen van Nederland (digitalisering) zijn gereserveerd ten behoeve van instellingen in Nederland of daarbuiten die een belangrijke Nederlandse collectie willen laten conserveren en/of digitaliseren. Het genoemde bedrag per 31 december 2008 is grotendeels verplicht. Over deze bedragen, die als subsidie worden uitgekeerd, moet de KB verantwoording afleggen. Aan de ontvangende instellingen wordt dan ook, voor subsidiebedragen hoger dan € 10.000, een accountantsverklaring gevraagd.

De projectmiddelen die de KB zelf in het kader van deze activiteiten ontvangt, zijn net als in vorige jaren ondergebracht in het saldo lopende projecten.

De specificatie van de post *saldo lopende projecten* is als volgt:

9. Saldo lopende projecten

	31 december 2008	31 december 2007
Metamorfoze-programma (KB-projecten)	1.314	1.515
Het Geheugen van Nederland (KB-projecten)	2.896	1.633
Digitale duurzaamheid (KB-projecten)	1.430	963
Staten-Generaal Digitaal	87	110
Digitalisering Bijzondere Collecties	2.488	2.156
Databank Digitale Dagbladen	3.067	873
Overige projecten	1.137	1.077
	12.420	8.328

Het verloop van het saldo lopende projecten is als volgt:

	2008	2007
Verloopstaat saldo lopende projecten		
Stand begin boekjaar	8.328	4.717
Ontvangen projectmiddelen	12.189	9.783
Kosten projecten	-8.389	-5.715
Afgesloten projecten	292	-458
Stand ultimo boekjaar	12.420	8.328

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

De belangrijkste niet uit de balans blijkende verplichtingen met een materieel financieel belang zijn:

Huurverplichtingen

Met de Rijksgebouwendienst is een huurcontract voor het KB-gebouw gesloten tot en met 2035. De huur (inclusief servicekosten) bedraagt in 2008 € 10,521.000. De huur wordt elk jaar door de Rijksgebouwendienst geïndexeerd. Daarnaast wordt de huur incidenteel verhoogd met de zgn. allonges ter dekking / aflossing van de kosten van uitbreidingen / aanpassingen van gebouw en gebouwinstallaties die via de leenfaciliteit gefinancierd zijn.

ICT-contracten

Het onderhoudscontract met IBM betreffende het e-Depot ter waarde van € 532.000 loopt door tot 2012.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

in duizenden euro's

BATEN

1. Rijksbijdrage OCW

	2008		2007	
	realisatie	begroting	realisatie	begroting
Rijksbijdrage OCW begroting (begin boekjaar):				
Rijksbijdrage	35.877	35.877	34.656	34.656
Rijksbijdrage projectmiddelen	6.840	6.840	6.840	6.840
Rijksbijdrage geaffilieerde instellingen:				
- IISG	273	273	270	270
- IFLA	16	16	16	16
- BL	191	191	186	186
Rijksbijdrage OCW bijstelling (september):				
Bijstelling personele kosten	724	0	590	0
Bijstelling materiële kosten	245	0	107	0
Bijstelling huisvestingsbudget	1.415	0	186	0
Bijstelling geaffilieerde instellingen:				
- IISG	6	0	3	0
- BL	6	0	5	0
	45.593	43.197	42.859	41.968

Onderdeel van de rijksbijdrage is een bedrag van € 8.000.000 voor behoud van wetenschappelijke/culturele collecties. Hiervan wordt € 1.160.000 aangewend voor vast personeel. Het restant, € 6.840.000, is toegevoegd aan projectmiddelen.

De rijksbijdrage voor geaffilieerde instellingen wordt volledig doorbetaald aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), de International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) en de Stichting Bibliographie Linguistique (BL).

2. Overige baten

	2008		2007	
	realisatie	begroting	realisatie	begroting
Opbrengsten Interbibliothecair leenverkeer	272	200	302	200
Subsidies verworven formatie	262	263	191	138
Opbrengsten KB-passen	150	130	134	130
Opbrengsten publicaties	3	10	11	10
Diverse baten	221	100	29	100
	909	703	667	578

LASTEN

1. Personele lasten

	2008		2007	
	realisatie	begroting	realisatie	begroting
Personeel in vaste dienst	13.497	14.785	13.139	14.808
Personeel in tijdelijke dienst	1.175	350	1.325	350
Projectpersoneel	3.269	1.200	2.200	1.200
Kosten wachtgeldregeling	169	0	134	0
Overige personele lasten	1.025	816	909	824
	19.134	17.151	17.706	17.182

De post personeel in vaste dienst bevat de bezoldiging van het Algemeen Bestuurscollege, in totaal € 33.000.

2. Overige bedrijfslasten

	2008		2007	
	realisatie	begroting	realisatie	begroting
Huisvestingslasten				
Huur en servicekosten gebouw	10.521	10.700	11.789	9.500
Onderhoud gebouw en projecten	1.567	1.850	3.282	2.880
Exploitatiekosten gebouw	2.452	1.880	2.331	1.900
	14.540	14.430	17.402	14.280
Beheerslasten				
Bureaunkosten	789	707	814	710
Reis- en verblijfskosten	132	130	140	130
Abonnementen externe faciliteiten	427	380	365	380
Automatiseringskosten	1.680	1.350	1.744	2.040
Kosten communicatie en marketing	206	235	420	275
Materiële kosten projecten	7.004	10.280	11.155	10.280
Kosten geaffilieerde instellingen:				
- IISG	279	273	273	270
- IFLA	16	16	16	16
- BL	197	191	191	186
Overige beheerslasten	1.178	1.164	826	1.015
	11.908	14.726	15.944	15.302
Collectie				
Aanschaffingen collectie	1.366	1.308	1.394	1.528
Onderhoud en bindwerk collectie	199	175	215	204
	1.564	1.483	1.609	1.732
Afschrijvingen				
Afschrijvingen	1.111	1.300	1.383	1.640
Desinvesteringen	0	0	17	0
	1.111	1.300	1.400	1.640
Totaal overige bedrijfslasten	29.123	31.939	36.356	32.954

